

59

4640/2862

Az Iskolai Filmintézet diafilm sorozata

65. sz.

HÜLLŐK.

Állattani sorozat: 11.

Készült: 1952. évben.

1. Hüüllők osztálya. A hüüllők az ősi kétéltűekből fejlődtek ki. Ismerünk egy ősi hüüllőt is, amely a kétéltűekre jellemző bélyegeket is mutat. A magasabb fejlettségi fok abban nyilvánul meg, hogy a hüüllők már sokkal jobban alkalmazkodnak a szárazföldi életmódhoz, mint a kétéltűek. Testükön szarupikkelyek nyujtanak a kiszáradás ellen védelmet. Az első olyan állatok, melyek bőre száraz. Idegrendszerük, véredényrendszerük fejlettsége, légzőszervük a szárazföldi életmódnak megfelelően fejlettebb.

2. A hüüllők legnagyobb számmal a Föld-történet ókorában és középkorában lépnek fel. Az ekkori környezeti adottságokhoz alkalmazkodnak a hüüllő életmódon belül.

3. Diplodokusz. 4 méter magas növényevő őshüüllő volt a Diplodocus-nevű őshüüllő. A képen a jellemző testalkatot, hosszú farkot, karmos lábat és kicsiny fejet figyeljük meg.

4. Alloszaurusz. Krétakori Alloszaurusz nevű őshüüllő. Igen jól megfigyelhető a hüüllőkre jellemző megnyult felső és alsó állkapocs, továbbá a mellső és hátsó végtag közti különbség, ami különösen a hüüllőkre jellemző. A durva pikkelyezettsége is jelzi a szárazföldi élethez való alkalmazkodását. Növényevő volt.

5. Brontoszaurusz és Ceratoszaurusz harca. A növényevő hatalmas Brontoszauruszt a húsevő Ceratoszauruszok támadják meg. A ragadozó ősgyíkok azért érdemelnek figyelmet, mert fogazatuk és belső szerveik egyes formái már az emlősök felé mutatnak átmenetet.

6. Plezioszaurusz. Vizben élő őshüüllők a Plezioszauruszok. Képünk a ragadozó életmódjukat és az ezzel kapcsolatos ügyes mozgásukat tünteti fel.

7. Ichthioszauruszok harca a Mezoszaurusszal. A kép közepén látjuk a hosszutestű, teljesen gyíkformájú és a vízi életmódhoz alkalmazkodott Mezoszauruszt. A hosszú hüüllőfarkat, jellemző fej és száj alakulást látjuk, de a végtagok uszókká alakulnak. Az őt körülvevő Ichthioszauruszok külsőleg teljesen halakhoz hasonló hüüllők.

8. Trahodont mumia. Száraz éghajlat alatt mumifikálódott Trahodont maradványait látjuk a képen. Helyenként a csontjain kívül még a belső szervei és a bőre is épségben maradtak.

9. Pteranodon. Képünk olyan csuszómászót tüntet fel, amely a levegőben repült, szárnya a végtagok közt kifeszített bőrhártya volt. A képen látható Pteranodon kifeszített szárnytávolsága 7 m volt, - de voltak galambnagyságu repülő őshüllők is.

10. Hidasgyík. Új Zeelandban él a hidasgyík. Csontrendszerre, fejtetői szeme, lábtöve az ősi szervezetű hüllők tulajdonságát mutatja. Belső szervei még a kétéltűekhez is hasonlóak.

11. Fürgegyík. Napsütéses, meleg időben gyorsan futnak a fürgegyíkok. Rajtuk tanulmányozhatjuk a hüllők osztályán belül a pikkelyesek rendjének általános tulajdonságait.

12. Gyík belső szervei. A képen láthatjuk felül a két tüdőt, alatta a szívet. Ezek alatt látjuk a kihuzott bélcatornát, melyhez kapcsolódik a máj. Mellette van a lép és alul az ivarszervek. A gyík pergamenhéju tojásokkal szaporodik.

13. Gyík sziv. A gyík szive még két pitvar, egy kamrás, de a kamra közepén harántfal húzódik, majdnem a főaortáig. Így a vér keveredése jóval kisebb, mint a kétéltűeknél volt. A testbe ezért oxigéndusabb vér jut, az anyagforgalma gyorsul, a szárazföldi életmódhoz jobban alkalmazkodó a vérellátás.

14. Gyík agy. Agyvelejében erősen fejlett az előagy, sőt a kisagy is. Ez a kétéltűeknél aktívabb és gyorsabb életmóddal kapcsolatos.

15. Kaméleon. A Földközi tenger mentén meleg éghajlat alatt él a pikkelyesek rendjének egy másik tagja, a közönséges kaméleon. A gyíkokhoz hasonlóan, környezetéhez pillanatszerűen változó testszínével is alkalmazkodik. Táplálékát hosszan kiölthető ragadós nyelvvel szerzi meg.

16. Vizisikló. Vizben ügyesen uszik, de e víztől gyakran messzire elkalandozik. Hasznos rovarevő, de a halak és békák pusztításával kárt is okoz.

17. Boa konstriktor. Óriáskigyó. Általában 6 m hosszúra nő meg a Boa konstriktor. Hatalmas erejével pusztítja el táplálékát.

18. Pithon. A Pithon óriáskigyó sikerült vadászat után pihen. Testében egy 26 kilós kecske körvonalai még jól látszódnak.

19. Csörgő-kigyó. A legismertebb mérgeskigyók egyike a

csörgőkigyó, mely nevét onnan kapta, hogy farkának szarupikkelyei csörgő hangot adnak. Harapása az emberre nézve is halálos.

20. Mocsári teknős. A teknősök rendjére jellemző a hát és a hasi páncél kialakulása. Homokos, iszapos talajon, álló és lassu folyásu vizeinkben mindenfelé megtalálható a mocsári teknős.

21. Nilusi krokodil. A krokodilok rendjébe tartozó állatok testét a szarupikkelyek mellett esontpajzsok is fedik. A krokodil hazája Észak és Kelet-Afrika.

22. Kaiman. A hüllők osztályára jellemző, a tojással való szaporodás. A képen kis kaimánokat látunk, amint éppen a tojásokat hagyják oda.

FELSŐOKTATÁSI JEGYZETELLÁTÓ VÁLLALAT BUDAPEST

Felelős vezető: Heitter Imre

8-2319/65/PE.